

A NYILASOK AGRÁRPROGRAMMJA

SOKÁIG KELLETT VÁRNI a nyilasok agrárprogrammjára. A mozgalom megindulásakor nem tartották fontosnak a földkérdést, nem is nyilatkoztak róla, legfeljebb csak akkor, ha zsidóbérenceknek nevezték a szociográfusokat és a földreformmal foglalkozó írókat és politikusokat. Később átvették a falukutatók jelszavait és a legutóbbi választáskor már a legradikálisabb földosztást hirdették. A választási propaganda azonban nem tévesztendő össze a pártprogrammal; a földreform csak arra a három hétre szólt, amikor a választólát meg kellett dolgozni, hogy a mozgalomhoz csatlakozzanak és rájuk szavazzanak. A lázas napok után többet nem beszéltek a földről és a parasztságról, s mi, akik figyelemmel kísérjük a nyilasok politikai tevékenységét, joggal gondolhattuk, hogy agrárprogrammjuk nincs. Matolcsy Mátyás radikális földreformja Matolcsy Mátyás egyéni programja és nem a nyilasoké. Matolcsy nem is tartozik közéjük: nyilván taktikából csatlakozott a mozgalomhoz. Radikális agrárköveteléseit a párt hivatalosan nem tette

magáévá. Hubay Kálmán a nagyüzemi termelés híve, Rátz Kálmán nyilas-képviselő korában szintén a nagyüzemekért lelkesedett és Adorján János tanítását követte. Szálasi Ferenc világos és határozott programot eddig nem adott, s nyugodtan mondhatjuk, hogy nem is fog... Mások nem foglalkoznak közülük az agrárkérdéssel, legalább is eddig nem láttuk nyomát, hogy szándékukban volna a földkérdést rendezni. Most az ismeretlenség homályából előlépett egy Roósz József nevű mezőberényi nyilas „testvér” és megírta a mozgalom agrárprogramját.

FÖLDREFORM VAGY PARASZTPOLITIKA. Ez a sokatmondó cím áll Roósz József könyve élén. (Kiadta a „Magyarság” könyvosztálya. Felelős kiadó ifj. Virtsologi Rupprecht Olivér.) A könyvet a „Magyarság” hónapokkal előbb hirdette és azt írta róla, hogy az első komoly és határozott agrárprogram. Részleteket közölt a könyvből, meginterjúvolta a szerzőt, s úgy állította a nyilasok elé, mint a magyar parasztság nagy szervezőjét és vezérét, akinek elgondolásait a mozgalom elfogadta és hivatalos programjává tette. A könyv bevezetőjében is azt olvassuk, hogy Roósz József a paraszt megtestesítője. „Lelkiületében, jellemében, gondolkodásában, életének minden mozzanatában a legtökéletesebb józan magyar parasztot képviseli. Tudatos paraszti életet él, s tudatosan akar irányt szabni az egész parasztság életének. Úgy hisszük, találóan nevezhetjük őt a magyar Darré-nak. Roósz József a XX. század embere, aki saját magában, lelkiségében, egyéniségében fedezte fel a század koreszméjét.” Ezek után nem kételkedhetünk abban, hogy Roósz könyve a hivatalos nyilas agrárprogram.

A program ideológiai része merőben új beállításban tárgyalja a földkérdést. Rövid gondolatmenete a következő: A földet a nemzet szolgálatába kell állítani, mert egyedül a földdel való foglalkozás közben maradhat meg az idealizmus. Idealizmus nélkül nincs áldozat a közösségért, áldozat nélkül pedig nem lehet közösséget, jelesen nemzetet fenntartani.

Vegyük sorra Roósz József elgondolásait, amelyekből megállapíthatjuk, hogy mennyiben felel meg parasztságunknak a nyilasok agrárprogramja. Roósz nem akar földreformot. Már könyvének címe is a földreformmal szemben parasztpolitikát hangoztat. Parasztságon nem az egész agrártársadalmat érti, hanem annak csak egy vékony rétegét, azokat, akik mindenben megfelelnek a saját képükre alkotott idealizmus követelményeinek. Földet is csak az idealista parasztok kaphatnak, mert „a földet nemcsak megmunkálni, hanem a jövőben ismét a nemzet szolgálatába kell állítani. Erre van szükség, földosztó urak!” Roósz szerint a föld ma nem áll a nemzet szolgálatában. Zavaros fejtegetéssel igyekszik ezt bebizonyítani. A múltban bizonyos szolgáltatások ellenében kapták a földet a világi és egyházi birtokosok. Nem jutalmat kaptak, hanem csak a föld haszonélvezetét, amiért katonai, közigazgatási stb. feladatot láttak el. Ezek a birtokosok voltak „a tradícióknak, a nemzeti hagyománynak írás és parancs nélküli hordozói, a jó erkölcs őrzői. Felelősséget éreztek a nemzet érényeiért”. Az egyházi birtokok a nevelés szolgálatában állottak. „Népet tökéletesítő” tevékenységet fejtettek ki. „Ezért mondjuk ezekre a birtokokra, hogy célvagyonok. A vagyon közcélt szolgált.”

Ma más a helyzet, legalább is Roósz szerint, mert ezt írja elég rossz magyarsággal: „A köteleességteljesítést átvette az állam, de a birtok nem ment vissza a nemzet kezébe. Ez a hiba. Továbbmenőleg onnan datálódna a nagyobb hibák, amikor a birtokot nem a nép véréből való vér kapta és főleg mert már nemcsak vitézi tettekért birtokolták, hanem más személyes szolgáltatásokért kaptak most már jutalmat a birtokban. Ez a magyarázata, hogy egyik-másik földesúr a kutyájával is jobban bánt, mint a jobbágyával. Egy szó

mint száz: valamikor a magyar föld magyart védő s magyart tökéletesítő célt szolgált. Ezzel szemben ma a magyart védelem fegyveres feladatát átvette az állam (katonaságot tart fenn), a magyart tökéletesítés feladatát az állam vette át, de ugyanakkor a föld változatlanul megmaradt azoknak a birtokában (illetve jogutódok birtokában), akiknél eddig volt. Szinte magától értetődik ezek után, hogy megszűnve a nemzet jövőjéért való felelősség-érzet, az erkölcsi morál megőrzője, a tradíció és a nemzeti hagyományok hordozója is mindinkább az állam lett.“

Az állam azt a magasabbrendű kötelességet, amelyet eddig a nemzet látott el, nem tudja teljesíteni, mert az állam csak „szerkezet“. Az állam „egyedüli és testhezálló feladata nem lehet más, mint adminisztrálni az állam keretén belül élő nép életét“. Mivel a nemzeti célok szolgálatában ma nagyon kevesen állnak, gondoskodni kell egy olyan rétegről, amely ezt a feladatot vállalja s ez csak a parasztság lehet. E cél megvalósítását jelenti a parasztpolitika s minthogy „nemzetiszocialista csak idealista lehet, így mi nemzetiszocialisták csakis új földbirtokpolitikát és nem reformot akarhatunk. Tehát az ősi célt szolgáljuk, de ezt a modern technika századának megfelelően. Az új földbirtokpolitika lényegében parasztpolitika, mert a hangsúly fokozott mértékben van a földet birtokló és művelő parasztságon. A parasztság sajnos igen vékony rétege a földművelőknek, mégis ez az érték, amelyet a nemzet érdekében ki kell emelni“. Ezzel megfelelt Roosz József arra, hogy miért kell a földet a nemzet szolgálatába állítani és miért csak a „parasztság“ jöhet számításba e nagy cél megvalósításánál.

A felső osztályok életkörülményeik miatt alkalmatlanok a nemzet szolgálatára. Nem idealisták, s azoktól nem is lehet áldozatot várni, akik elvetették maguktól az idealizmust. Az ipari munkásság annyira át van itatva marxista tanítással, világnézete annyira materialista, hogy kár az idealizmust hangoztatni előtte, úgysem fogadja el, tehát szintén alkalmatlan a nemzetet szolgálni. „Aki nem veszi észre, hogy az alkotó emberben az egészséges és természetes ösztön állandóan harcban áll a külső körülmények nevelő hatásával, az persze hogy nem képes különbséget tenni a forma és a lényeg között, az a külső és belső, az eszmények testet adó anyaga és az eszme között, a kultúra és a civilizáció és a közérdek és magánérdek, a jó és gonosz, a világosság és sötétség örök harcát, magának az életnek értelmét és célját sem fogja soha megérteni.“ A parasztság, természetesen csak a Roosz-féle parasztság, mindenben megfelel e követelményeknek, s így az idealizmustóluk elvitatni nem lehet. Amikor a földkérdés rendezésénél ezeket a szempontokat előtérbe helyezték, már hadat is üzentek azoknak, akik földreformot akarnak. „A föld kérdése nem egy osztály: a földműves osztály jogának és jussának kérdése, hanem lelkiismeretes előkészítése annak a talajnak, amelyből a nemzeti kultúra fakad. Kultúra, azaz tökéletesedés ugyanis nincs idealizmus nélkül. Ott gyökerezik egy nemzet kultúrája, ahol a nemzet biztosítani tudja a maga számára örök időkre az idealizmus fennmaradását. A kultúrát persze nem szabad összetéveszteni a kultúra civilizálódásával, szétterjedésével. Amely réteg alkalmas a civilizáció fenntartására, az nem biztos, hogy alkalmas a kultúra teremtéséhez szükséges idealizmus megőrzésére.“

A hivatalnok csak a formákat látja s minden újtól irtózik. Az állam gépezetében ő a „szabályok szerint élő“ ember. Szükség van „szabályokat csináló“ típusra is, akit nem szabad hogy korlátozzanak a „sokszor nagyon szűkre szabott keretek“. Az élet folytonos harc. „Harc a fejlettebb, a jobb jövőért, tehát változásért, a régi szabályoktól való eltérésért, a folyton megmerevedni akaró formáknak a fejlődő élet által megkívánt alakításáért, a bővítésért. A szabályokat csináló embertípus kialakulásának tehát szabadság

kell, hogy mindenkor a saját egyéniségének megfelelően alkothasson.“ Szabadságot követel Roósz József, hogy ellentmondásainak nagy számát eggyel szaporítsa s a szabadságot, mint velünk született állapotot emlegeti és annak élvezői sorából kizárja foglalkozásuk miatt a felsőbb osztályokat és a munkásokat \$ ismét kizárólag csak az általa meghatározott parasztságra gondol, mint akik részesei a szabadságnak.

lássuk, kik azok a parasztok, akiket Roósz József képvisel. „Az az ember, aki nemcsak látja a természetben folyó építő munkát, hanem ellesve a vissza-visszatérő változásokat, beleilleszkedik a Természet Rendjébe és igénybeveszi a titokzatos Erő segítségét nap mint nap, az más típusú emberré kell hogy alakuljon, mint amilyet a város alakít ki. Világosabban: a városi erdőjáró megfigyelheti, csodálhatja, hogy hogyan lesz a kis makkból hatalmas tölgy. Hogyan csirázik, hogyan növekszik mind magasabba, hogy a végén az erdő királyává váljék. Mondom, ezt az erdőjáró csodálhatja, de az élete nem függ közvetlenül ettől a folyamatától, hiszen elsején hiánytalanul megkapja a fizetését, amelynek ellenében szükségleteit kielégítheti, akár esik, akár fii, akármilyen fergeteg tépi, zúzza, olykor ki is dönti az évszázadok alatt lassan épült királyi tölgyet. Másként látja a világot az az ember, akinek egész évi keserves munkájának eredményét tette a fergeteg tönkre; ha ez az ember nem a földbirtokos, aki soha fizikai munkát nem végez, nem az az agrárproletár, aki órabérért dolgozik, hanem az az ember, aki a saját földjét munkálja családjá segítségével. Azt az embertípust, amelyet ez az életmód és körülmény kiválogat a maga számára, kialakít, nevel, paraszt -nak nevezzük. A paraszt szó ilyképpen nem foglalkozás, nem vagyoni állapotot, hanem arisztokrata embertípust, egy igen kevésé ismert és még kevesebbre értékelt társadalmi réteget jelent. Nem feltétlenül szükséges ehelyütt körülírni, hogy mit jelent: agrárproletár, földmunkás, földműves-napszámos, zsellér, törpebirtokos, kisbirtokos, középbirtokos, nagybirtokos, kiscgazda, nagy gazda, gazdálkodó, bérlő, felesgazda, részes munkás, summás munkás, földműves stb. Csak felhívjuk a figyelmet arra, hogy minden szónak megvan a maga jelentősége, ne igyekezzék beleártani magát az ezekkel foglalkozó kérdésekbe az, aki még a szavak jelentőségével sincs tisztában. Nem azért vannak külön a szavak, hogy azonos legyen az értelmük. A földművesek között él tehát egy réteg, a parasztság, amelynek életkörülményei olyanok, hogy ezek között az életkörülmények között az idealizmus kétségtelenül megmaradhat és így ennek a rétegnek erősítése az idealizmus erősítését jelenti, az idealizmus pedig a kultúra alapfeltétele. Tessék tehát tudomásul venni: amely népnek nincs parasztsága, annak nem lehet kultúrája, mert a kultúremler bölcsője a parasztság.“

Az idealista parasztok a nemzetet szolgálják és szaporodnak. Ez utóbbi a legfontosabb teendőjük. „Az új örökösödési törvény a nőt (persze csak a kiválasztott parasztnőket!) a fajnemesedés eszközévé teszi.“ Roósz József elképzelése szerint így néhány évtized múlva idealista emberek alkotják majd a társadalmat és a magyarság is „nemzet“ lesz. Paraszttrendet akar szervezni a szaporodás minél eredményesebbé tételére. Azok a földművelők, akik parasztok vagy parasztok lesznek, rezervátum-szerű helyet foglalnak el az országban; nem fontos, hogy termeljenek, mert „a parasztságnak nem a búzaszállítás, hanem a nemzet emberanyagának és megfelelő emberanyagának az utánpótlása a feladata.“ Az élelmiszertermelés az Élelmezési Rend feladata. A Roósz-féle államban tehát kétféle parasztság helyezkedik el. Az egyik a tenyészfarmokon él s az utánpótlásról gondoskodik, ez a parasztság arisztokráciája; az agrártársadalom nagyobbik fele gépesített mezőgazdasági üzemekben termel, tehát továbbra is megmarad agrárproletárnak. Bizonyára a gyöngyösbokrétás felvonulások hatották meg annyira Roósz

Józsefet, vagy az ország némely részeiben a még mindig népviseletben pompázó parasztság, hogy csak őket tartja alkalmasnak a nemzet szaporodásának biztosítására. „A paraszt láncszemnek érzi magát az előd és az utód között. A paraszt nem kalkuláló természetű és ösztönösen a legfőbb kötelességének tartja utódai jobb jövőjéről gondoskodni, ez a legfőbb hajtóerő minden cselekedetében. Mindezek a tulajdonságok homlokegyenest ellenkeznek azokkal, amelyeket mesterségesen ráraknak a parasztságra.“ Majd tovább ezt írja: „Ha egy nép utánpótlása nem az anyatejjel szívja magába idealizmusát a parasztanyak melléből, ezen túlmenőleg a bölcsőtől kezdve a szüleitől nem az idealista életre látott példát, hanem az önző, anyagiás gondolkozástól irányított életet, akkor nem csoda, ha a nép összetartó erő híján széthull és más népek prédája lesz. Hogy ez a magyarságra nézve ne következzen, földreform helyett új földbirtokpolitikát kell csinálni, melynek iránya és célja nem negatívum: az agrárproletariátus elsikkasztása, eltüntetése, hanem pozitívum: paraszttörzsek alapítása.“

A PARASZTROMANTIKA minden eddigieknél sajnálatosabb megnyilvánulásával állunk szemben, ha Roosz könyvét olvassuk. Nem tudom, hol találkozott olyan paraszttal, akik alkalmasak lesznek arra a feladatra, amit számukra kijelölt a társadalomban. Az a parasztság, amelyik annyi földet birtokol, hogy az teljesen elég a család eltartására, sőt a termés jelentős részét piacra is viszi, polgárosodott és az egész országban az egyke híve. A legjobban szaporodó agrártársadalmi réteg a kisparaszttal és a nincstelekek tábora: ezek nem „paraszttal“ abban az értelemben, ahogy azt Roosz József megfogalmazta. Agrárproletárok s már régen levették a népviseletet és nagyon messzire eltávolodtak a parasztságtól. Maradna a népviseletben járó parasztság, amely azonban nem hinném, hogy kapható volna a Roosz-féle rezervátumok megtöltésére, ahol a parasztságot régi törvényei szabnak meg az „új“ élet rendjét s ahol nem lehetne a modern technika vívmányait alkalmazni, mert akkor elsatnyulna a parasztság s nem volna alkalmas az idealizmus hordozására és az idealista emberanyag utánpótlására. Napfelkeltétől napnyugtáig baromként dolgoznék. Körülötte már a mechanizált termelés európai szintre emelné mezőgazdaságunkat és csak a bekerített helyeken, a rezervátumokban izzadnának úgy a paraszttal, mint évszázadokon keresztül. Még jó, hogy igás állatok tartását megengedi. „Úgy általánosságban egy pár, másfél pár ló nem sok, de nem is kevés az igás munka elvégzésére olyan birtokokon, amelyet egy parasztcsalád kézi munkával el tud látni... Közbe kell itt vetni, hogy a paraszt nemcsak gyermekeit tanítja be és szoktatja korán a különböző könnyebb természetű munkákra, hanem ugyanúgy hámot ad a kétéves csikóra is, és ez segítséget jelent, szoktatás és tanulás közben az öreg lovagnak.“ Ember- és állatállomány szakadatlan munkában élne napjait a Roosz-féle tanyákon, s most már csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy az agrártársadalomból kik vállalkoznak erre a szerepre.

Roosz József maga sem bízik abban, hogy elegendő számú parasztságot talál, amely minden tekintetben megfelel az ő elgondolásainak. Növelni kell tehát a „paraszttal“ számát! A „parasztság létszámának növelése csakis azok köréből történhet, akik születésüknél fogva rendelkeznek paraszti erényekkel. Ez legyen a főkéllék a földszerzéshez és nem a sok gyerek és nem a proletársors. Mert nem lehet eléggé hangoztatni; itt nem juttatásokról, koncosztásról van szó, hanem kötelességvállalásról, amelynek teljesítéséhez elsősorban képesség és nem képzettség kell. Ha nem így lenne, akkor a szapora cigány lenne a legalkalmasabb a telepítésre. Világért se független, de hajlongó kigazdákot kell teremtenünk, hanem öntudatos, hivatásával tisztában lévő, szabadságszerető, büszke paraszttal

törzseket. Még akkor is, ha ez aránytalanul látszó áldozatot követelne.“ A parasztság szaporításánál a birtokos parasztek nem jöhetnek számításba, mert „kiszagdák“, a nincstelenek meg azért nem, mert nagyon szaporák. Valószínűleg Roósz olyan parasztekra gondol, akiknek mezőgazdasági szak tudásuk nincs, szaporák, de ezt a szaporodást céltudatosan és idealizmusból végzik, természetesen a nemzet iránti kötelességből, az emberanyag utánpótlásáért ... A kiszagdákra nagyon haragszik. „Egyet le kell szögeznünk és ez az, hogy a kisbirtokosok kiszagdarétegeből soha nem lesz parasztek, mert lelkialkatánál fogva sohasem lesz képes megérteni a parasztek hivatását és így kár vele vesződni. Tehát a kisbirtokosok parasztek rétegeből kell a parasztekrend megalakítását elvégezni.“ Hogy milyen megkülönböztetéssel állapítja meg a kisbirtokosokról: közülük kik a kiszagdák és kik a parasztek, erre nem kapunk feleletet Roósz Józseftől. „Parasztek“ vannak: ezt tudomásul kell venni, s mivel a számuk kevés, az utánpótlás, a „kiegészítés továbbmenően csak a törpebirtokosok köréből történhetik elsősorban és nem a proletariátusból. Mégpedig azon egyszerű oknál fogva, hogy ezek életét könnyebb megfigyelni parasztek vonatkozásukban. Ezért adja az első kiegészítést a törpebirtokosok és zsellérek kategóriája a parasztek szempontból ugyan csak könnyen ellenőrizhető kisbérlők csoportjával.“ Akiket a megfigyelők — hogy kik lesznek azok, azt sem árulja el — alkalmasnak találják arra, hogy parasztek legyenek, telepítéssel parasztek birtokot kapnak, majd „parasztek avatás“ által a Parasztek Rend soraiba lépnek. A mezőgazdasági munkások közül csak másodsorban válogat „parasztekot“. A mezőgazdasági munkások életkörülményeik miatt nem mindig felelnek meg a Roósz-féle követelményeknek. „Előbb tehát meg kell bizonyosodni, hogy alkalmas-e valaki paraszteknek és kiváltképp parasztek törzs fejének és csak azután lehet telepítésről szó. Következésképp a mezőgazdasági munkásságnál az első teendő olyan keresetről gondoskodni, hogy ne csak nyomorúságos létét tudja úgy ahogy biztosítani, hanem hogy a parasztek erényeket — melyeket ma teljességükben nem tud kifejezésre juttatni, részben munkahiány, részben anyagi hiánya miatt — kifejezésre juttathassa.“ Nem feledkezik meg Roósz az uradalmi cselédekről sem, annál is inkább nem, mert „az ő lábuk alól lesz az uraság földje a telepéseknek juttatva.“ Földet nem akar adni nekik: elgondolása szerint a cselédek továbbra is megmaradnak cselédnek. „Igát sok urasági cseléd irtózik még annak a gondolatától is, hogy kivetkeződjék a cselédi sorból... Ezekből az emberekből kiváló városi cselédek lehetnek, munkások gyárakban, munkások útépitésnél stb., stb., de a túlnyomó része soha parasztek nem lehet lelki adottsága miatt. Generációkon keresztül cseléd sorban élés ugyanis szolgálkúséget árul el.“ Könnyörtelen ezekkel a szegény cselédekkel szemben Roósz József: felszabadításukra nem gondol. A nyilasok náluk tiltakoznak a szabadság ellen, s a szolgasorban élő cselédeket szívesebben látják, mint azokat, akik felszabadultak vagy föl akarnek szabadulni.

Az eddigiekből világosan és határozottan megállapítható, hogy a nyilasok nem akarnak földreformot. A földreform helyett zavarosan megfogalmazott parasztekpolitikát hirdetnek, amely az agrártársadalom bizonyos, eddig csak általuk ismert rétegeinek az érdekeit szolgálja. A nagybirtokrendszert elvetik, de a nagybirtokot nem akarják a nincstelenek között szétszétani, mert „a nagybirtok rendeltetése nem ez, hanem parasztek birtokká való átalakulása.“ Egyik helyen 15—40 katasztrális holdban állapítja meg Roósz a parasztek birtokok területét, később azt mondja, hogy egy kicsit fölfelé kerekíthetjük ezeket a számokat, tehát a 20—50 kát. holdas kategóriára gondol. Ebbe a birtokkategóriába az 1935-ben megejtett összeírás szerint 81.804 birtok tartozik 2,403.468 kat. holddal, amiből 474.032 kat. hold bérlet. Az 1930. évi népszámlálás a 20—50 kat. holdas birtokkategóriában 53.060

önálló keresőt, 61.856 segítő családtagot és 108.246 eltartottat talált. Az Önálló bérlők száma ebben a kategóriában 4307 volt, akiknek 3933 főnyi segédszemélyzet (családtag) segített és 11.218 nem kereső családtagot tartottak el. 1930-ban 4.5 millió agrárlakost írtak össze: a Roósz által megjelölt kategória tagjai tehát csak elenyésző százalékát képezik az agrártársadalomnak. Ezeket sem fogadja el teljes egészükben parasztságnak, mert vannak közöttük „kisgazdák“, akiket önkényesen kirekeszt mindenből, és olyanok, akik bérbeadják a földjüket, tehát nem jó parasztok. Ha az összes nagybirtokokat — csak a csonka ország birtokviszonyaival és lakosságával érvelünk — átalakítanák 20—50 holdas birtokokká, akkor körülbelül százezer újabb birtokkal szaporodna ez a birtokkategória. Ehhez az összes 1000 kat. holdon felüli birtokokat igénybe kellene venni. A százezer új birtokos, akiket elsősorban a kisbirtokosok „paraszti“ rétegéből, másodsorban a földmunkásságból és harmadsorban esetleg az uradalmi cselédekből választana ki Roósz József, nem enyhítené az agrártársadalom helyzetét és birtokviszonyaink aránytalanságát. A földkérdéssel komolyan foglalkozó agrárpolitikusok a csonka ország területéből 3—3.5 millió kat. holdat jelöltek ki a telepítésre, s elsősorban az agrárproletárok földhözjuttatására gondolnak. Kézlegyintéssel elintézi őket Roósz. „Beszélnek agrárproletariátusról és ennek nyomoráról, úgy néha-néha arról is hallani, hogy ezeknek kéne megkapni a földet. Rendben van, no de miért kapják? Mert ezt is meg kell ám vitatni. És itt fordul azután el az öreg nemzeti szocialisták útja mások útjától. Vannak emberek, akik a feltett kérdésre egész egyszerűen ezt mondják: annak kell adni, akinek nincs, és pedig azért, hogy legyen nekik.“ Roósz kategorikusan kijelenti, hogy a nincstelenek nem kapnak földet. Azzal már nem törődik, hogy mi lesz a kétmillió teljesen nincstelen magyar agrárproletárral és az 1.5 millió törpebirtokossal. Gúnyosan csak ennyit mond feljűk: „Azok pedig, akik a telepítésből kimaradnak, hát Istenem!“ Menjenek ahova tudnak, illetve ahova akarnak, de mégsem mehetnek, mert az ő helyük az Élelmezési Rend üzemeiben lesz, ahol továbbra is munkásokként dolgoznak. Az Élelmezési Rend üzemei termelik a nemzet számára az élelmiszert, a felesleget pedig exportálják a baráti államoknak.

A választott népnek, a Roósz-féle parasztságnak nagy kedvezményeket biztosít Roósz József. Olyan árpolitikát ígér, amely a munkabérek arányában emeli az árakat és az ipari cikkekhez is igazodik. Megszünteti a „kamatrabszolgaságot“. A parasztpolitika elnevezés mellett a kamatrabszolgaság tetszik neki a legjobban. Bizonyos esetekben erkölcsstelennek tartja a kamatot. Például, ha a parasztok vesznek fel kölcsönt, akkor erkölcsstelen a kamat, ha ellenben a parasztnak van pénzüke valamelyik bankban, akkor nem erkölcsstelen. Roósz itt nyilván a kulak-parasztokra gondol, mert csak azoknak van pénzüke takaréokban. Erős a gyanúuk különben, hogy a Roósz-féle parasztság nem más, mint a kulak-parasztság. Népünk a gazdag parasztokat zsíros-parasztoknak, kupecparasztoknak vagy kulakparasztoknak nevezi. A nyilasok nyilván rájuk akarnak támaszkodni, őket akarják erősíteni s a parasztpolitikát, a földreformot elsikkasztó nyilas agrártevékenységet is az ő érdekében kezdeményezik. Bizonyos aggodalom kiérezhető Roósz könyvéből; fél attól, hogy ezzel elárulja a nyilasok terveit. A parasztság eddig is tudta, hogy a nyilasok nem akarnak földreformot és csak a gazdag parasztnak kedveznek, most ebből a programból kiolvashatják, hogy igazuk van. „Azt hiszem, itt már meg kell nyugtatni egyrészt az aggodó nyilastestvéreket, másrészt azokat, akik ki akarják fogni a nyilasok vitorláiból a szelet, afelől, hogy terveinket egész nyugodtan nyilvánosságra hozzuk, meg lévén arról győződve, hogy azokat más úgyse tudja megvalósítani.“ Nyugodtak lehetnek a nyilasok: terveiket nem akarja senki más megvalósítani ...

A FÖLDREFORM tehát nem szerepel a nyilas agrárprogramban. Ezzel a nyilasok ítélték saját maguk felett. A magyarság legfontosabb kérdése a földreform. Ma még inkább az, hogy újból nemzetiségi állam lettünk s a magyar földet biztosítani kell a magyar nép számára. A falukutatás, amelyről nagyon rossz véleményrel van Roósz József, s ez teljesen érthető, tisztázta a parasztság helyzetét, feltárta vágyait és rámutatott arra, hogy egy bomló, csődbejutott életformával állunk szemben s mindent el kell követnünk, hogy parasztságunkat megmentsük. A parasztéletforma csődjének kimutatása után talán ellentmondásként hat a földreform követelése, mert az új birtokosok is ugyanolyan körülmények közé jutnának, mint a régiek, s ezzel nem segítettünk rajtuk. Mégis a földreformmal kell kezdeni, mert az agrártársadalmon belül megfigyelhető ellentétek, az alsóbb rétegek szörnyű nyomora, elesettsége, az uradalmi cselédek kitaszítottasága stb. a föld arányosabb elosztásával szüntethető meg. A földreform gazdasági, társadalmi és politikai jelentősége mellett szimbólum is; a felszabadulásnak, az új élet utáni vágyaknak a szimbóluma s ettől a törekvéstől lelkiismeretlenség a parasztság nagy tömegeit kiütni s a földreformból őket kizárni.

Sajnálatos eltévelyedés Roósz könyve. Ha a világháború után jelenik meg, amikor a paraszttromantika még nagyban divott s a legképtelenebb elgondolásokkal akarták a parasztságot a „nemzet szolgálatába állítani“ és olyan szerepet szántak neki, amit beállítottságánál fogva nem vállalhatott, megértették és elnéztük volna. De ma, amikor hosszú és nehéz évek keserves munkájával sikerült a parasztságot úgy állítani a közvélemény elé, mint amilyen és azt is sikerült bebizonyítani, hogy a parasztság többé nem akar megmaradni azokban a keretekben, amidekben ma még erőszakosan visszatartják, menekül a faluból, de nem a földtől, ki akar lépni idejét múltá életformájából, s egyes öntudatosabb képviselőin keresztül már meg is jelölte hogy hova, merre felé tart, akkor egy zavaros, értelmetlen könyv kerül forgalomba, mint a nyilasok agrárprogramja és ez a könyv a parasztságot rezervátumokba és olyan feladatokra akarja kényszeríteni, amidek minden komolyan gondolkozó embert felháborítanak.

Éppen ezért talán nem kellett volna ilyen részletesen foglalkoznom Roósz könyvével. A tartalma miatt valóban nem is foglalkoztunk volna vele, de mivel ez az első könyv a parasztságról és az agrárkérdésről, melyet Magyarországon a nyilasok írtak, kötelességemnek tartottam felhívni a figyelmet erre az eltévelyedésre és még inkább kötelességemnek tartom, hogy rámutassak arra, milyen veszélyt jelent egy nép számára, ha legfontosabb sorskérdéseit elhallgatják vagy azokról nem akarnak tudomást szerezni s az események kényszerítő hatása alatt azután kontárok kezébe kerül, akik felelőtlenül és felkészületlenül kihasználják a lehetőségeket. Ha a magyar agrárkérdés megvitatására lehetőség nyílt volna az elmúlt években s a kezdő lépések után nem kell bizonyos okok miatt elhallgatnunk, akkor ma már öntudatos és felvilágosodott parasztsággal találná szembe magát a Roósz-féle mellébeszélők tábora s nem kellene félni attól, hogy a paraszti tömegek olyan eszmék áldozatául essenek, amelyek éppen az ő életük vagy szebb jövőjük alapjait ássák alá.

KOVÁCS IMRE